

Avmarkið útflutningin av óviðgjørdum!

Oddagrein

ORÐASKIFTI hevur aftur tikið seg fram um, at nógur fiskur fer óviðgjørdur av landinum. Ikki er greitt, hvussu nógvan fisk tær smáu fyrirkomar og reiðariini flyta út óviðgjørt, men fremstu menn í fiskivinnuni rokna við, at eini 20.000 tons fara í bingjum ella í lastum óviðgjørd.

UM hetta talið er á leið, er talan um ein triðing av tí fiski, sum føroyskir fiskimenn fiska á Føroya-grunninum. So kunnu vit spyrja, um hetta er rætt ella ikki? Tey viðurskifti mugu sláast fast.

– FYRSTA er, at tilfeingið eiga vit øll, sum búleikast í Føroyum. Okkara krav er tí, at tilfeingið kemur til sættis á besta og rættasta hátt, so útflutningsvirðið verður so stórt sum møgulegt, samstundis sum samfelagið fær sum mest burtúr. Verður nógur fiskur útfluttur óviðgjørdur, er minni arbeiði hjá Føroya fólk.

– ANNAÐ er, at skip og fiskimenn helst fáa meira burtúr, tá skip annaðhvørt selja beinleiðis, ella tá smærri fiskekeypararnir í Føroyum flyta fiskin út. Harafturat ber hesin møguleikin í sær, at stórri kapping er um fiskin. Tað skuldi merkt hægri selja beinleiðis, ella tá smærri fiskekeypararnir í Føroyum flyta fiskin út. Harafturat ber hesin møguleikin í sær, at stórri kapping er um fiskin. Tað skuldi merkt hægri prís, og sjálvandi er neyðugt at fáa so høgan prís sum møgulegt.

EINGIN ivi er um, at rættast er at tilvirka sum mest av fiskinum í Føroyum, og annaðhvørt útflyta fiskin sum feska vøru ella sum liðugtjøgda vøru. Tað kann ikki vera rætt at flyta ein triðing av okkara tilfeingi út, og lata fólk í brettska ella týska fiski-ídnadnum gera arbeiðið, tá nógvir føroyingar eru arbeiðstøkir!

VIT hava nóg mikið av virkjum, og vit hava nóg mikið av hondum, sum fegnar vilja sleppa til arbeiðis. Virkini eru bílig og umbygd, so arbeiðið kann gerast á skynsamasta hátt. Tí má landsstýrið gera sær greitt at brúka møguleikarnar í grein 19 í lógini um vinnuligan fiskiskap. Har eru møguleikar at avmarka útflutningin. Avmarka vit ikki útflutningin, fækka arbeiðs-plássini upp aftur meira í fiskiídnadnum á landi. Og tað kann eingin tilvitandi føroyingur góðtaka.

Sosialurinn

Viðmerking

Viðmerking til trætuna um serlæraraútbúgvingina

Mangur maður í Føroyum mundi sita undrandi við dogurdabordið nú mána-dagin. Stórtíðindini um deyða Chiracs fóru næstan afturvið borðinum av tíð-indinum um at Føroya Lærarafelag noktaði limum sínum at halda áfram í eini eftirútbúgving sum serlær-arar tí – sum formaðurin málbar seg – landsskúla-stjórni ikki hevði hildið orð. Um hvat? Jú um tulkningina av eini semju, sum gjørd var millum felagið og fyri-sitingina. Í hesi semju verður staðfest, at undirvising-arforleiki hevur lærara-prógsum fortreyt, og ann-ars at lærarafelagið ikki leggur seg út í hvørja eftir-útbúgving Landsskúla-fyri-sitingin skipar fyrir peda-gogum, og hvussu. Íðan hvør er so trupulleikin, hvat er problemið?

Eg siti í leiðsluni fyrir ser-læraraútbúgvingina, og havi hug at gera nakrar við-merkingar fyrir egna rok-n-ing.

Ein partur av problema-tikkinum snýr seg um størv, og tryggjan av størvum hjá lærarum. Hin er – ella átti at verði um hvussu vit á besta hátt geva teimum børnum og ungu, id ikki kunnu svara fyrir seg, eina góða og mennandi avbjóð-ing. Og annars snýr spurn-ingurin seg um at hækka støðið, tá tað snýr seg um fjølbroyting av undirvising og uppalung sum heild.

Eitt av grundstjórnarmíð-unum undir serlæraraút-búgvingini er, at tað er um-ráðandi alla tíðina at betra førleikan hjá teimum fól-kum, id hava sum starv at taka sær av framtíð okkara, børnum. Og ikki minst teimum, sum ikki í øllum viðurskiftum megna alt sjálvi. Ein aðaltáttur í hesi hugsan er fatanin av barn-inum sum eina heild. Ein heild, id til tíðir er so tor-skild, at ongin einstakur persónur ella fakbólkur kann loysa allar spurning-

ar. Hvørki í heimi ella skúla. Tí er samstarv millum for-eldur, myndugleikar, lær-arar og pedagogar ein av-gerandi táttur í øllum upp-alandi og dannandi arbeiði. Og samstarvstankin er sum kunnugt eisini ein av hornasteinunum í lógini um føroyska fólkskúlan. Henda hugsan var mett so týðningarmikil, at mynd-ugleikar og fakfólk í Dan-mark, sum vit í so stóran mun hava sum fyrmynd, fyri árum síðan lögdu hana sum grund undir lærara- og pedagog(eftir)útbúgving-um har.

Í Danmark var eisini í sin-ari tíð stríð um pedagogar skuldu hava møguleika fyri at luttaka á eftirútbúgving á Læraraháskúlanum, og sumuleiðis um pedagogar skuldu sleppa inn um skúlagátt og øvugt. Í dag er har síðvenja, at pedagogar og lærarar eru saman um børnini á forskúlastigi. Og sumuleiðis har tey roynd seg við samanhlidnari und-irvising (t.e. forskúlanæm-ingar, 1. 2. og 3. flokksnæm-ingar verða undirvistir tvørturum flokksmark part-ar av skúlatíðini). Og peda-gogar kunnu fáa ársскеið og eftirútbúgving á Lærara-háskúlanum á jøvnum fotti við lærarar. Uttan at gerast lærarar. Ella lærarar peda-gogar.

Tá talan er um serlærara-útbúgvingina, eru upp-tøkukrøvini í DK lærara-ella pedagogútbúgving. Og upptíkin á útbúgvingina kunnu tey vera í somu stovu í undirvisingini, sita kanska við sama borð. Somu krav hava vit á ser-læraraútbúgvingini í Fø-royum. Men týkjast hava mist møguleikan, tí Føroya Lærarafelag ikki vil at so skal vera.

Tær grundgevingar, eg havi hoyrt eru, at Lands-skúlafyrisingin roynir at fáa pedagogar inn í skúlan gjøgnum bakdyrnar, at Landsskúlastjórn loypir frá

gjørdum avtalum, og at pedagogarnir brúka av eini játtan, id er markað lærar-um. Til tað fyrsta er at siga, at rættur lærara-ur er lógar-tryggjaður. Um tað næsta, at eru ivamál um eina tulk-ing, ella er onkur lovin frá eini avtalu sum hesari, ber tað til at greiðast juridiskt, í rættinum ella møguliga í gerðarætti. Og tað hevur nevndin í lærarafelagnum havt tíð til at kanna. Lær-arafelagið hevur verið vit-andi um, at pedagogar komu inn í útbúgvingina síðan í september mánaði. Til tað triðja er at siga, at pedagogarnir ikki fáa vikar goldnar av játtanini til fólkskúlan, so sum lærar-arnir fáa tað, men gjalda sjálvir. Í summum førum fáa tær játtan frá almanna-verki og kommunu. So tað pedagogarnir kosta er møguliga koyri/ferðapen-ingur. Undirvisinginkostur tað sama um tað eru 9 ella 25 lesandi á útbúgvingini.

Men alt hetta veit nevnd-in í Føroya Lærarafelag. Hvi so tvihalað um at tey eru stungin í bakíð av eini óndari fyrising, og eru í vanda fyrir sniðalopum av pedagogum? Eg fái meg illa at trúgva, at málið er so smátt sum nevnt í fjølmið-lunum: At týðandi undirvis-ingar- og uppalingspurn-

ingar mugu vikja fyrir jurid-iskum hanakenni. Til tess haldi eg meg kenna lærarar um alt landið betur enn so.

Hvat id er rætt svar ella ikki er ilt at siga, eg kann hava minar metingar. Min tulkning er, at nevndin í Fø-roya Lærarafelag ikki vil stýra eftir teimum aðalmál-um sum eru sett fyrir und-irvising og uppalung alment. Onnur tulkning er, at lærara-stættin kennir seg so hótta, at farið verður á «strand-hugt» hjá øðrum fakbólki. Um tað fyrta er á rættari leið er orðaskiftið um inni-haldið í skúlanum tað týðn-ingarmesta. Er talan um tað seinna, er neyðugt at av-varðandi fakfelag saman við myndugleikum avklára spurningin. Undir ongun umstøðum er rætt at gera teir lærarar og pedagogar, sum hava søkt og fingið játtað upptøku á eini góð-kendari útbúgving, til gisl-ar.

Skuldi tað hent, at lær-arafelagið fær sín vilja, beri eg ótta fyrir, at nóg av tí samstarvi, id er neyðugt um fakmørk, og sum virkar væl í dag í nógvum førum, dettur niðurfyrir. Pedagog-felagið fer at nokta lærarum at verða við í skúlatilbúg-ving av børnum undir 7 ár, skilgøð tillaging í fyrsta flokki verður ómøgulig, tí pedagogurin, id hevur verið stuðul, sleppur ikki inn um skúlagátt. Fyrir ikki at tala um ruðuleikan, sum verður av ráðgeving og leið-beining, serliga undir skúlaaldur.

Men undir øllum um-støðum hendir tað, um ikki lærarafelagið sissast, at ein einstandandi møguleiki, í hesum trøngu tíðum, fyrir verki at brúka dygdin hjá tveimum fakbólki og bróta upp úr nýggjum, verður mistur.

Og tey sum tapa verða enn einaferð børnini.

Heri Kragesteen

lesarabrev

Takk fyrir konsertina

Mikla tøkk eiga tit, id skip-aðu fyrir tí vala nýggjars-konsertini, sum send varð sunnukvøldið 7. januar. Tøkktili útvarp, sjónvarp,

Norðurlandahúsið og ser-stakliga tónleikar, kór og venjarar av bæði kórnum og orkestri.

Janusi nýttst ikki at fara til

Wien at hoyra góðan tón-leik. Góður tónleikur finst so vissuliga eisini í Føroy-um.

Væl nøgdur lurtari

PIZZA-VINIR

Hevur tú hug at fáa eina ella fleiri PIZZA inn á gólvið, so ring til 18866, og tú hevur PIZZARIA inni í eini minni. Vilt tú PIZZARIA royndir á havi? Komaðin so lagan sum møgulegt, so-leiðis at kundin bert rindar 30 kr. fyrir heimkoyring.

Vit hope at hetta tilbóð kemur væl við.

PIZZARIA
Tlf. 18866